

§ 30. Основи роботи з програмами-браузерами

Вивчивши цей параграф, ми:

*дізнаємося про основні функціональні можливості програм-браузерів;
навчимося переглядати веб-сторінки за допомогою браузера Internet Explorer;
познайомимося з основними принципами пошуку інформації в мережі Інтернет.*

30.1. Програми-браузери

Для перегляду веб-сторінок на комп'ютері має бути встановлена спеціальна програма-браузер, яка може виконувати перетворення гіпертекстового формату.

Браузер — програма, призначена для перегляду гіпертекстових документів.

До основних функціональних можливостей браузерів відносяться:

- відображення текстової інформації веб-сторінки, а також відтворення звуку, анімації, відео;
- перехід між веб-сторінками шляхом використання гіперпосилань;
- пошук веб-сторінок за заданими ключовими словами або фразами;
- автоматичне створення переліку веб-вузлів, що були відвідані раніше, для прискорення доступу до них;
- відображення активних компонентів; ці об'єкти містять не тільки дані, але й програмний код; активні компоненти при відображенні на екрані виконують роботу відповідно до вбудованої програми.

Сучасні браузери підтримують не лише HTTP-протокол, необхідний їм для перегляду гіпертексту. Браузери зазвичай забезпечують також роботу з електронною поштою та участь у телеконференціях, надають доступ до файлових архівів FTP, голосового та відеозв'язку.

У наш час існує декілька десятків браузерів, що мають різні спектри можливостей та інтерфейс. Найбільш популярними серед браузерів є Internet Explorer та Opera, які мають приблизно однакові можливості. Програма Internet Explorer входить до комплексу постачання операційної системи Windows, унаслідок чого вона більш розповсюджена в Україні.

30.2. Вікно програми Internet Explorer

Запустити програму *Internet Explorer* можна за допомогою ярлика , що зазвичай розташований на робочому столі, або через головне меню Пуск.

Рис. 30.1. Вікно програми Internet Explorer

Вікно браузера Internet Explorer (рис. 30.1) має стандартний вигляд Windows-додатка. Вікно містить такі основні елементи: рядок заголовка, меню додатка, панель інструментів, адресний рядок, робоче поле, рядок стану.

На робочому полі відображається вміст поточної веб-сторінки. Відразу після запуску браузера поточною веб-сторінкою постає так звана домашня (або початкова) веб-сторінка. Її можна встановити за допомогою поля *Адреса* на вкладинці *Загальні* діалогового вікна *Властивості браузера* (рис. 30.2). Вікно викликається пунктом меню *Сервіс* → *Властивості браузера*. У цьому вікні можна також застосовувати такі настройки, щоб робота браузера розпочиналася з перегляду порожньої сторінки (значення `about:blank` поля *Адреса*).

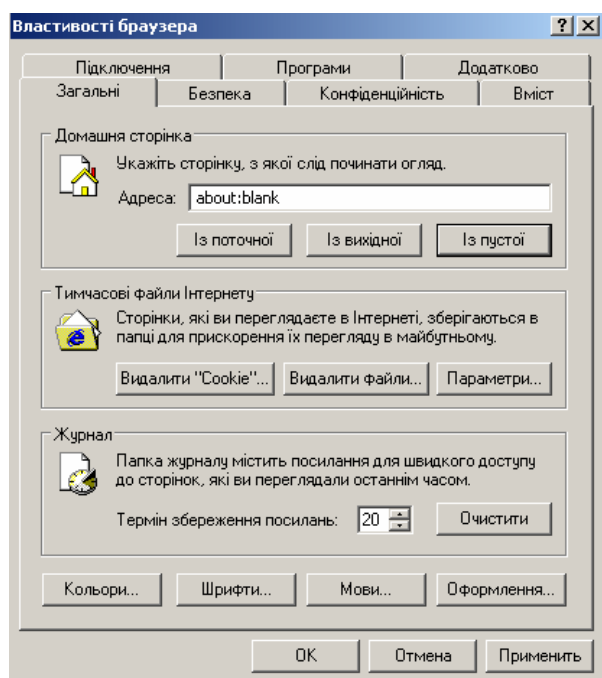

Рис. 30.2. Діалогове вікно *Властивості браузера*, вкладинка *Загальні*

За допомогою головного меню браузер Internet Explorer надає користувачам широкий спектр можливостей, серед яких найбільш цікавими є такі:

- збереження веб-сторінки на власному комп'ютері (*Файл* → *Зберегти*);
- друкування веб-сторінки (*Файл* → *Друк*);
- копіювання вмісту веб-сторінки до буфера обміну, сумісного з іншими додатками Windows (*Правка* → *Копіювати*);
- перегляд веб-сторінки у вигляді гіпертексту (*Вигляд* → *Перегляд HTML-коду*).

Особливої уваги заслуговує команда меню *Вигляд* → *Кодування*. Справа в тому, що текст будь-якої веб-сторінки створюється відповідно до певної таблиці символів. Браузер сам автоматично визначає необхідну таблицю, але робить це він не завжди коректно. У такому випадку при завантаженні сторінки користувач побачить замість тексту незрозумілі значки. Часто навіть виявляється, що лише частина сторінки відображається правильно. Саме тоді користувачеві необхідно власноруч змінювати тип кодування за допомогою означеної пункту меню, поки текст не стане зрозумілим. Найбільш розповсюдженими кодуваннями в нашій країні є *Кирилиця (Windows)*, *Кирилиця (KOI8-U)* та *Кирилиця (ISO)*.

====30.3. Адреса веб-сторінки=====

В адресному рядку вікна Internet Explorer відображається **URL-адреса** (від англ. Uniform Resource Locator — уніфікований локатор ресурсу) поточної веб-сторінки. Якщо ви бажаєте переглянути іншу веб-сторінку, потрібно власноруч увести в цьому рядку нову адресу.

Нагадаємо, що комп'ютери в мережі Інтернет зв'язуються за допомогою протоколу

Панель інструментів браузера містить більше десятка кнопок, серед них найчастіше використовуються такі:

 — *Назад*, повернутися на попередню веб-сторінку;

 — *Вперед*, перейти на наступну веб-сторінку (у випадку, якщо попередню використовувалася кнопка *Назад*);

 — *Зупинити*, зупинити завантаження обраної веб-сторінки;

 — *Оновити*, поновити зміст поточної веб-сторінки; ця функція часто використовується, коли завантаження веб-сторінки з першої спроби не вдалося, або на форумах, зміст яких постійно змінюється;

 — *Журнал*, надати перелік веб-сторінок, що були переглянуті раніше

TCP/IP, відшуковуючи один одного за доменною адресою. URL-адреса є розширенням доменної адреси, вона вказує не на комп'ютер, а на конкретний ресурс.

URL-адреса складається з таких частин:

- *схема* вказує на протокол доступу до ресурсу (HTTP, FTP тощо), після назви протоколу ставиться двокрапка та дві нахилені риски : // ; схема може бути відсутньою, у цьому випадку браузер сам доповнить адресу назвою протоколу;
- *хост*, доменне ім'я сервера, на якому розташовано ресурс; ця частина URL є обов'язковою;
- *шлях та ім'я файлу*, в якому зберігається документ, на жорсткому диску сервера; шлях та ім'я можуть бути відсутніми, у цьому випадку буде відображено головну сторінку веб-вузла.

Приклади URL-адрес:

freemail.ukr.net
<http://chl.kiev.ua>
www.rambler.ru/games/strategy

====30.4. Установлення параметрів завантаження веб-сторінки=====

Веб-сторінки містять, як правило, крім текстової інформації багато малюнків і анімацій, більшість з яких в окремих випадках не є потрібними. Однак саме завантаження цих рисунків займає ліву частку часу при завантаженні веб-сторінок.

У браузері Internet Explorer користувач має можливість вимкнути виведення рисунків на екран і цим суттєво прискорити завантаження веб-сторінок. Це можна зробити за допомогою вкладки *Додатково* діалогового вікна *Властивості браузера* (рис. 30.3), яке викликається пунктом меню додатка *Сервіс* → *Властивості браузера*.

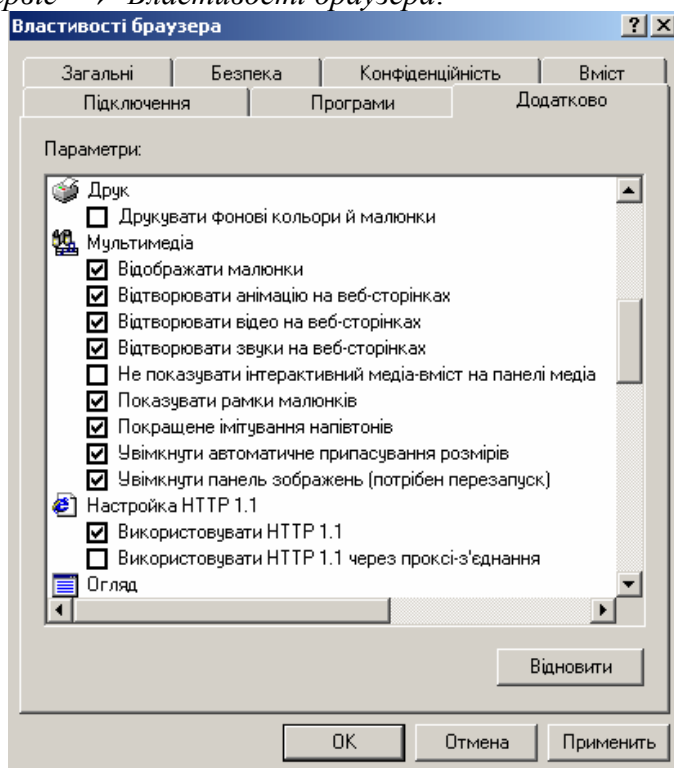

Рис. 30.3. Діалогове вікно *Властивості браузера*, вкладка *Додатково*

Для вимкнення завантаження рисунків, анімації та інших ефектів необхідно зняти прапорці "✓" у відповідних рядках перед переглядом веб-сторінки. У цьому випадку після завантаження сторінки на місці рисунків ви побачите порожні прямокутники, позначені спеціальним значком

====30.5. Пошук інформації в мережі Інтернет=====

Часто користувачі не знають точної URL-адреси необхідної веб-сторінки, їм буває необхідно відшукати інформацію за окремою темою, наприклад про птахів України. Для розв'язання своєї проблеми він може скористатися допоміжними інтернет-ресурсами.

Для спрощення пошуку необхідної інформації в мережі Інтернет існують спеціальні веб-вузли, які містять в основному гіперпосилання на інші сторінки. Такі вузли називаються **пошуковими системами**. У мережі Інтернет існує декілька типів пошукових систем, найбільш поширеними з них є пошукові покажчики та пошукові каталоги.

Принцип роботи **пошукового каталогу** такий: після підключення до пошукової системи необхідно обрати тему, яка цікавить користувача. Далі в темі можна обрати підтему і так далі, доки не будуть знайдені конкретні гіперпосилання на документи.

Принцип роботи **пошукового покажчика** такий: після підключення до нього слід набрати в полі запиту слово або декілька слів (рис. 30.4). Після натискання кнопки пошуку система надає перелік гіперпосилань на веб-сторінки, де зустрічаються введені слова. Зазвичай пошукові системи надають перелік таким чином, що спочатку розташовані гіперпосилання сторінок, на яких задані слова зустрічаються частіше.

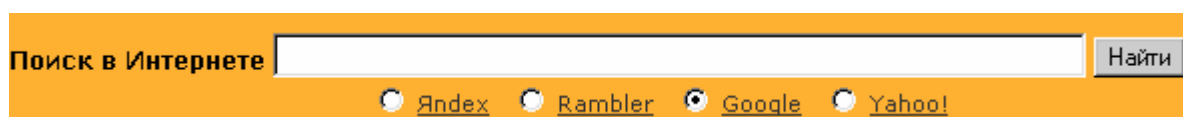

Рис. 30.4. Запит для пошуку сервера meta.ua

Доменні адреси найбільш потужних і популярних в Україні пошукових систем: www.meta.ua, www.google.com.ua, www.yandex.ru, www.rambler.ru, www.yahoo.com. Крім того, на багатьох інших сайтах також можна здійснювати пошук, оскільки ці сайти мають зв'язки з означеними та іншими пошуковими системами.

Для кожного пошукового покажчика системи існує свій синтаксис формулювання запитів. Нижче наведено найбільш розповсюджені правила.

1. Якщо в запиті є декілька слів, то вони всі мають міститися в розшукуваному документі, причому необов'язково поряд. Наприклад, завдання слів *птахи України* виявить документи, в яких є слова і *птахи*, і *України*.

2. Якщо потрібно знайти документи з будь-яким із вказаних слів, застосовується знак «|». Наприклад, ключові слова *птахи|тварини України* в результаті пошуку нададуть посилання на сторінки, які містять слово *України* і будь-яке зі слів *птахи* або *тварини*.

3. Якщо словосполучення взяти у лапки «*птахи України*», то відбудеться пошук цих слів саме в такій формі та в такому порядку.

Узагалі при пошуку необхідної інформації слід керуватися такими принципами: запит треба формулювати якомога конкретніше, щоб уникнути великої кількості відповідей (наприклад, запит *птахи України* в системі meta.ua знаходить посилання на більше ніж 2500 веб-сторінок); якщо необхідна інформація не знайдена, треба переформулювати запит іншими словами.

ВИСНОВКИ

Для перегляду веб-сторінок на комп'ютері має бути встановлена спеціальна програма-браузер, яка дозволяє виконувати перегляд гіпертекстових документів. Одним із найпоширеніших браузерів є Internet Explorer, який входить до комплексу поставки операційної системи Windows. Вікно цього браузера має стандартний Windows-інтерфейс. В адресному рядку браузера користувач має ввести адресу необхідної веб-сторінки, після чого браузер забезпечує отримання цієї сторінки та її перегляд. Якщо користувач не знає потрібної адреси, він може скористатися пошуковими системами — пошуковими покажчиками та каталогами. Пошукові покажчики дозволяють за ключовими словами знаходити в інтернет-просторі необхідні веб-сторінки.

Контрольні питання та вправи

1. Укажіть, за допомогою якої з наведених адрес ідентифікуються веб-сторінки:
 - а) доменна адреса;
 - б) e-mail;
 - в) IP-адреса;
 - г) URL-адреса.
2. Зазначте, які з наведених ресурсів належать до пошукових систем мережі Інтернет:
 - а) пошукові бібліотеки;
 - б) пошукові каталоги;
 - в) пошукові покажчики;
 - г) пошукові домени.
3. Укажіть, які з наведених функцій виконують програми-браузери:
 - а) підключення до глобальної мережі Інтернет;
 - б) перегляд файлів мультимедіа (звукових, анімаційних тощо);
 - в) перегляд веб-сторінок;
 - г) створення гіпертекстових документів.
4. Вкажіть, за допомогою яких із наведених кнопок панелі інструментів браузера Internet Explorer відбувається:
 - 1) зупинка завантаження веб-сторінки;
 - 2) поновлення вмісту веб-сторінки;
 - 3) перехід на попередню веб-сторінку;
 - 4) перехід на наступну веб-сторінку.
 а) ; б) ; в) ; г) .
5. Наведіть основні функціональні можливості програм-браузерів.
6. Перелічіть основні елементи вікна програми Internet Explorer. Стисло опишіть їх призначення.
7. Опишіть призначення відомих вам кнопок панелі інструментів програми Internet Explorer.
8. Опишіть, з яких частин складається URL-адреса. Наведіть приклади відомих вам URL-адрес.
9. Опишіть принцип роботи з пошуковим покажчиком. Наведіть відомі вам доменні адреси пошукових систем.
10. Укажіть, за допомогою яких пунктів головного меню програми Internet Explorer можна виконати такі дії:
 - а) збереження веб-сторінки на жорсткому диску комп'ютера;
 - б) друкування веб-сторінки;
 - в) копіювання вмісту веб-сторінки до буфера обміну;
 - г) зміна кодування веб-сторінки.
11. Укажіть, яким чином можна встановити такі параметри відображення веб-сторінки, які б значно прискорили її завантаження.
12. Наведіть основні правила формулювання запитів у пошукових покажчиках. Укажіть, які веб-сторінки будуть задовольняти наведеним запитам на сервері meta.ua:
 - а) Інформатика;
 - б) «пошукова система»;
 - в) пошуковий каталог|покажчик.